

Veřejné finance: téma č. 8

Veřejné příjmy

Rozhodující: nenávratné příjmy

+ návratné příjmy na krytí deficitu (průběžného, konečného)

Třídění – závazné – viz rozpočtová skladba – druhové hledisko třídění:

- daňové,
- nedaňové
- kapitálové
- přijaté transfery

+ třída 8 – návratné příjmy (a jejich splácení)

Veřejné příjmy → **nejdůležitější daňové příjmy** a daním podobné – povinné pojištění – zdravotní; sociální – viz vyměřovací základ shodný jako u důchodových daní

Daně – hlavní příjem veřejných rozpočtů → vliv rozpočtového určení daní (daňové určení – do jakého rozpočtu daň plyne)

Daň: platba do rozpočtu (transfer od soukromého sektoru do veřejného sektoru)

Daň:

- **povinná** (viz zákon)
- **nenávratná** (kromě přeplatku na dani)
- **opakující se, někdy jednorázová**
- **neekvivalentní**

Daně → nucené “zlo” → daňové břemeno

Funkce daní

- **fiskální – alokační** → zdroj financování veřejných statků
- **redistribuční** → nástroj přerozdělování
- **stabilizační** → nástroj stabilizace → vestavěné automatické stabilizátory

Daňový systém:

daně → soustava různých daní

+ **správa daní** → zákony

Náležitosti daně (charakteristiky) – viz **daňový zákon:**

- **Subjekt** – poplatník **F. O.**; **P. O.**
-- plátce **P. O.**
- **domácnost** (v některých zemích, příp. společné zdanění manželů)
- **Předmět** (objekt) – **co je zdaněno:**
 - **příjem** → **důchodové daně**

- majetek → majetkové daně
- spotřeba → spotřební daně

kvantifikace předmětu daně:

- základ daně – z čeho se počítá:
 - cena ... (v peněžních jednotkách)
 - jiný (technické jednotky apod.)

→ možná úprava základu daně

- sazba daně:
 - pevná (v peněžní jednotce)
 - procentní
 - proporcionální
 - progresivní
 - klouzavá progresse
 - stupňovitá progresse
 - degresivní
- osvobození → podmínky – věcné; časové; někdy kombinace
- slevy (z vypočítané daně) ...

Daň = základ daně (příp. upravený základ daně) x sazba daně

- způsob placení daně:
 - jednorázově
 - zálohy + vyrovnání
 - splátky
- způsob vyměření daně:
 - srážkou u zdroje
 - platebním výměrem (daňovým - správcem daně)
 - v daňovém přiznání
 - dohodou mezi správcem daně a daňovým subjektem
- splatnost → lhůty → → → penále
- správa daní (daňová správa) → “místní příslušnost” – v ČR:
 - finanční úřady (14) + územní pracoviště + odvolací finanční ředitelství + Specializovaný finanční úřad + Generální finanční ředitelství
 - celní úřady (13) + Generální ředitelství cel
 - obecní úřady (místní poplatky, správní poplatky – v přenesené působnosti)
 → v ČR viz zákon: Daňový řád → práva a povinnosti správců daní, daňových subjektů – poplatníků a plátců daní; daňové řízení; daňová exekuce...

→ místo výběru daně

Význam daňového určení:

(rozpočtové určení daní – dané zákonem)

→ sdílené daně – v ČR daň z příjmů; DPH; daň z minerálních olejů

→ **svěřené daně** (výlučné daně) – v ČR ostatní → do SR, do rozpočtů obcí

Daňové principy → daně je respektují různým způsobem, proto soustava více daní (důchodové, spotřební, majetkové):

- **spravedlnost:**
 - vertikální
 - horizontální

- **efektivnost:**
 - **neutrální dopad na rozhodování ek. subjektů o alokaci zdrojů**
→ **distorzí X nedistorzní daně**
→ **distorze → substituční efekt → mrtvá ztráta, ztráta efektivity**
 - **minimalizace nákladů na správu a výběr daní** (u státu i daňových subjektů)

 - **politická korektnost → daňová jistota → vliv na daňové plánování** (u státu i daňových subjektů)

- **administrativní proveditelnost**
 - **co největší všeobecnost při zdanění**
 - **průhlednost daní**
 - **jednoduchost konstrukce daní**
 - **určitost daní**
 - **právní perfektnost**
 - **co nejmenší daňové úniky**

- **daňová flexibilita → výnosnost pro veřejné rozpočty**
ale i stabilita daňového výnosu

Historie: od majetkových a spotřebních daní k důchodovým daním a „zpět“ k univerzálním spotřebním daním typu DPH

Poslední třetina 20. století: pokles či stagnace daňového výnosu

→ **kritika vysokého zdanění** (od 60. let)

→ ? **Jaká míra zdanění?**

→ **pro dosažení max. daň. výnosu**

→ **pro snížení daň. úniků** (i předejít jim)

→ **předejít destimulaci daňových poplatníků**

→ viz **Lafferova křivka**

→ **závislost daňového výnosu na míře zdanění (sazbě)**

Daňový únik – nelegální

X legální obcházení daňového zákona (viz nejednoznačnost formulací zákona) →

minimalizace celkového daňového zatížení poplatníka → byznys daňových poradců

Náměty k zamyšlení

1. Zamyslete se nad fiskální funkcí veřejných příjmů.

2. Zamyslete se nad tím, proč může docházet ke stagnaci daňového výnosu a jaké to má důsledky. Je reálné snižovat daňovou kvótu?
3. Pokuste se zdůvodnit, proč v posledních několika desetiletích je snaha zvýšit význam nepřímých spotřebních daní, zejména DPH. Jsou reálné návrhy na využívání jen nepřímých spotřebních daní?
4. Zhodnoťte význam a dopad daní vybíraných v ČR z pohledu rozpočtové soustavy. Výhody a nevýhody jednotlivých druhů daní.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

